

Oslo kommune v/Plan og bygningsetaten
P.b. 364 Sentrum
0102 Oslo

Deres ref

Vår ref
201000605-18/HEF

Dato
20.08.10

Vedrørende tillatelse etter markaloven til igangsetting av arbeid med reguleringsplan, gang- og sykkelvei i Maridalen i Oslo

Vi viser til Oslo kommunes brev av 19. januar 2010, oversendt fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus med Fylkesmannens tilråding 10. februar 2010. Vi viser videre til tilleggssuttalelse fra Fylkesmannen 16. juni 2010 og til henvendelse 10. april 2009 fra Naturvernforbundet Oslo Nord (kopier vedlagt til orientering).

Saken gjelder kommunens anmodning om tillatelse til igangsetting av arbeid med reguleringsplan for gang- og sykkelvei fra Brekke til Hammeren i Maridalen etter markaloven § 6 første ledd, jf § 7. Miljøverndepartementet gir med dette kommunen tillatelse til å sette i gang planarbeidet innenfor markalovens rammer og øvrige bestemmelser. Kommunen må i forbindelse med planarbeidet ta hensyn til virkningene for øvrig friluftsliv, naturopplevelser og idrett. Kommunen må velge løsninger som sikrer at ulempene for de øvrige hensyn loven skal ivareta blir så små som mulig, både når det gjelder utformingen av tiltaket og gjennomføringen av nødvendige anleggsarbeider.

Anlegg av gang- og sykkelvei i Maridalen vil kreve tillatelse eller dispensasjon fra forskrift 31. august 2001 nr. 978 om vern av Maridalen landskapsvernområde. Søknad om tillatelse etter verneforskriften eller dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 må være avgjort av Fylkesmannen i Oslo og Akershus før kommunen eventuelt treffer sitt endelige planvedtak og sender planen til departementet for stadfesting etter markaloven § 6 annet ledd.

Bakgrunn

Oslo kommune viser til et vedlagt planinitiativ for reguleringsplan for gang- og sykkelvei i Maridalen. Området ligger innfor Marka og oppstart med reguleringsplan krever tillatelse av departementet, jf markaloven § 6. Området ligger også innenfor Maridalen landskapsvernområde, jf. forskrift 31. august 2001 nr. 978, og utarbeidelse av gang- og sykkelvei vil kreve dispensasjon fra verneforskriften.

Kommunen fremholder at bakgrunnen for tiltaket er at det er behov for bedre trafiksikkerhet for gående og syklende langs Maridalsveien i Marka. Området er et populært rekreasjonsområde som i følge kommunen benyttes av et stort antall gående og syklende året rundt. Kommunen oppfatter tiltaket som et nødvendig infrastrukturtiltak som kan tillates jf. markaloven § 7.

Kommunen ber om tillatelse til igangsetting av arbeid med reguleringsplan for "gang- og sykkelvei i Maridalen". I det vedlagte planinitiativet nevnes "sykling på utvidet skulder/sykkelfelt som en løsning det skal ses spesielt på". Av et forprosjekt tilsendt departementet pr. e-post 20. mai 2010 fremgår at kommunen i tillegg til sykling på utvidet skulder vurderer flere ulike alternativer, også separat gang- og sykkelvei. Fylkesmannen har kommentert dette i tilleggsuttalelse 16. juni 2010.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen viser i sin tilråding 10. februar 2010 til markaloven § 7 der det fremkommer at kommunale planer kan åpne for offentlige infrastrukturanlegg uten hensynet til byggeforbudet i §§ 4 og 5 i markaloven. Fylkesmannen er kjent med at Maridalsveien er mye brukt av syklist og rulleskiutøvere og at det av trafiksikkerhetsmessige grunner er behov for å finne løsninger for denne brukergruppen. Fylkesmannen mener en utvidelse av Maridalsveien trolig vil være den beste løsningen for at inngrepene i verneområdet blir minst mulig. Fylkesmannen mener det er ønskelig at utbedring av skulderen langs veien blir terrengtilpasset og at bredden på traseen minimaliseres. Fylkesmannen er av den oppfatning at tilrettelegging for syklist i dette området er positivt for utøvelse av friluftsliv og således i tråd med formålet i markaloven. Det er imidlertid viktig at tiltaket utformes slik at naturopplevelseskvaliteten og landskapsbildet ikke forringes.

Fylkesmannen anbefaler på denne bakgrunn at det gis tillatelse til oppstart av arbeid med reguleringsplan for gang- og sykkelvei langs Maridalsveien fra Brekke til Hammeren. Fylkesmannen anfører at tiltaket må ta betydelige hensyn til natur- og friluftsinnteresser. Herunder må det vises til hvordan tiltaket vil bli anlagt med sikte på minst mulig negative konsekvenser for friluftsliv og naturmiljøet, herunder hvilke avbøtende tiltak som vil bli gjennomført. Fylkesmannen fremholder at konsekvenser for naturmiljøet, herunder for eventuelle rødlistearter som berøres av tiltaket, må utredes og vurderes. Fylkesmannen viser også til at det må gjennomføres analyser som viser

konsekvenser for landskapsbildet, som er en viktig faktor for å vurdere tiltakets konsekvenser for friluftsliv og naturopplevelse.

Fylkesmannen påpeker at området omfattes av forskrift 31. august 2001 nr. 978 om vern av Maridalen landskapsvernområde, Oslo kommune, og at det i planprosessen må redegjøres for konsekvensens av tiltaket for landskapsvernet og eventuelle avbøtende tiltak. Fylkesmannen påpeker videre at det deretter må søkes om dispensasjon fra verneforskriften.

I sin tilleggsuttalelse 16. juni 2010 opplyser Fylkesmannen å være skeptisk til at større arealer beslaglegges i et landskapsvernområde, og viser til sin tidligere uttalelse om at det er ønskelig at utbedring av skulderen langs veien blir terrengtilpasset og at bredden på traseen minimaliseres. Videre opplyser Fylkesmannen at det forutsettes at det utredes alternativer som minimerer inngrep i dyrket jord av nasjonal og regional verdi for matproduksjon. Fylkesmannen ber om at det vurderes hvordan totalinngrepet i dyrket mark kan holdes lavt uten at trafikksikkerheten reduseres, og at det bør vurderes om en kombinasjon av redusert hastighet og utbedring av skulder kan redusere totalinngrepet i dyrket mark.

Departementets vurderinger

Departementet finner at arbeid med reguleringsplan for gang- og sykkelvei i Maridalen fra Brekke til Hammeren kan starte opp innenfor rammene av markalovens formål og øvrige bestemmelser. Bedre trafikksikkerhet for gående, syklende og rulleskiutøvere vil gjøre Maridalen mer tilgjengelig for disse og derfor ha positiv virkning for friluftslivet og idrett.

Kommunen må imidlertid velge løsninger som sikrer at ulempene for de øvrige hensyn loven skal ivareta blir så små som mulig, både når det gjelder utforming av tiltaket og når det gjelder gjennomføringen av nødvendige anleggsarbeider.

I planarbeidet må kommunen ta hensyn til virkningene for øvrig friluftsliv, naturopplevelse og idrett. I tillegg må kommunen søke løsninger som tar hensyn til landskap, natur- og kulturmiljø med kulturminner. Det må gjennomføres analyser som viser konsekvenser for landskapsbildet. Kommunen må i planarbeidet ta særlig hensyn til at planområdet er innenfor Maridalen landskapsvernområde, jf. forskrift 31. august 2001 nr. 978. Videre må kommunen utrede alternativer som minimerer inngrep i dyrket jord av nasjonal og regional verdi for matproduksjon og vurdere hvordan totalinngrepet i dyrket mark kan holdes lavt.

Oslo kommune må dermed særlig legge vekt på følgende momenter i den videre planleggingen:

- Alle tiltak må gjennomføres med minst mulig terrengmessige inngrep og landskapsmessig eksponering
- Virkningene for øvrig friluftsliv, naturopplevelse og idrett, samt for landskap, kulturlandskap og kulturmiljø med kulturminner må utredes og vurderes
- Kommunen må utrede et alternativ med bred skulder som alternativ til separat gang- og sykkelvei.
- Konsekvenser for naturmiljøet, herunder for eventuelle rødlistearter som berøres av tiltaket, må utredes og vurderes
- Det må vises hvilke avbøtende tiltak som vil bli gjennomført.
- Det må gjennomføres en arkeologisk registrering av planområdet. Registreringen må også omfatte arkeologiske funn og kulturminner som ikke er underlagt registreringsplikt etter kulturminneloven.
- Søknad om tillatelse etter forskrift 31. august 2001 nr. 978 eller dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 må være avgjort før kommunen treffer sitt endelige planvedtak

Det aktuelle planområdet er innenfor Maridalen landskapsvernområde, jf. forskrift 31. august 2001 nr. 978 om vern av Maridalen landskapsvernområde, Oslo kommune, Oslo, og anlegg av gang- og sykkelvei i Maridalen vil kreve tillatelse etter verneforskriften eller dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48.

Naturvernforbundets lokallag i Oslo Nord har i brev til departementet 10. april 2010 anført at det er urimelig å utsette vurderingene etter verneforskriften til etter behandlingen etter markaloven. Departementet vil bemerke at tillatelse til igangsetting av planarbeid er en prosessledende beslutning. En slik tillatelse innebærer ikke noe forhåndstilsagn om at kommunens fremtidige planvedtak vil bli stadfestet av departementet. Den innebærer heller ingen forskuttering av utfallet av en søknad om dispensasjon fra verneforskrifter eller annet regelverk. Siden tillatelse til igangsetting av planarbeid gis før planoppstart og altså på et tidlig stadium i prosessen, og dermed før aktuelle utredninger, nødvendige vurderinger og valg av løsninger er foretatt, mener departementet det vil være uhensiktsmessig å kreve at søknad om tillatelse eller dispensasjon etter verneforskriften skal være avgjort før tillatelse til igangsetting av planarbeid gis. Søknad om tillatelse eller dispensasjon må imidlertid være avgjort før kommunen eventuelt treffer sitt endelige planvedtak og vedtak om å sende det til departementet for stadfesting etter markaloven § 6 annet ledd.

Konklusjon

Departementet gir med dette tillatelse til igangsetting av arbeid med reguleringsplan i henhold til markaloven § 6 første ledd, jf § 7 første ledd. I det videre planarbeidet må kommunen særlig legge vekt på de momenter departementet har påpekt ovenfor.

For å få rettsvirkninger etter plan- og bygningsloven, må kommunens endelige planvedtak i saken stadfestes av Miljøverndepartementet, jf. markaloven § 6 annet ledd.

Departementet kan i den forbindelse gjøre de endringer som anses nødvendige. Tillatelse til planoppstart innebærer ikke at det gis forhåndstilsagn om at kommunens fremtidige planvedtak vil bli stadfestet av departementet. Søknad om tillatelse etter forskrift 31. august 2001 nr. 978 eller dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 må være avgjort før kommunen treffer sitt endelige planvedtak og sender planen til departementet for stadfesting.

Det er et krav i naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn ved utøving av offentlig myndighet og at vurderingen og vektleggingen skal fremgå av beslutningen.

Kravet i naturmangfoldloven § 7 gjelder også for kommunen som planmyndighet. Det legges til grunn at kommunen gjør rede for og synliggjøre alle relevante forhold og vurderinger i forhold til naturmangfoldloven §§ 8 – 12 ved innsending av eventuelt planvedtak til stadfesting, slik at departementet får et tilstrekkelig vurderingsgrunnlag.

Departementets tillatelse til planoppstart er en prosessledende beslutning som ikke kan påklages.

Departementet minner for øvrig om at bestemmelsene om arkeologisk registrering etter kulturminneloven gjelder i tillegg til markaloven. Videre gjelder krav om tillatelse eller konsesjon etter andre lover i tillegg til markaloven.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Hege H. Feiring
rådgiver

Kopi:

Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Fylkesmannen i Buskerud
Fylkesmannen i Oppland
Fylkesmannen i Østfold
Asker kommune
Bærum kommune
Enebakk kommune
Gjerdrum kommune
Hobøl kommune
Hole kommune

Jevnaker kommune
Lier kommune
Lunner kommune
Lørenskog kommune
Nannestad kommune
Nittedal kommune
Oppegård kommune
Ringerike kommune
Rælingen kommune
Røyken kommune
Skedsmo kommune
Ski kommune